מבחן: נאורות, אמנציפציה, מהפכה תעשייתית והשכלה – גרסה מותאמת (חנ"מ)

גרסה מותאמת (חנ"מ) · שאלות קצרות, בנק מילים ומשפטי פתיחה · 90 דקות

עותק לתלמיד/ה

שם: _____ כיתה: _____ תאריך: _____

הוראות

- קראו כל שאלה לאט. אפשר לקרוא שוב.
- בכל שאלה בחירה יש 3 תשובות. הקיפו תשובה אחת.
- מותר להשתמש בבנק המילים שליד השאלה.
- בשאלות הפתוחות אפשר להתחיל במשפט הפתיחה שכתוב בשאלה.
- בחיבור בוחרים שאלה אחת בלבד. סך הכול: 100 נקודות. בהצלחה!

⏱️ תכנון זמן מומלץ

שלב	דקות
חלק א' – בחירה, נכון/לא נכון והתאמת מושגים	25
חלק ב' – ציר זמן וקטע מקור	20
חלק ג' – ארבע שאלות קצרות	20
חלק ג' – חיבור מודרך (בחירה אחת)	20
בדיקה חוזרת	5

חלק	נקודות	ניקוד שקיבלתי

חלק א' – ידע ומושגים	41	
חלק ב' – מיומנויות: ציר זמן וניתוח מקור	21	
חלק ג' – הבנה וכתיבה	38	
סה"כ	**100**	

חלק א' – ידע ומושגים

בחלק הזה 19 שאלות קצרות (41 נקודות).

שאלות בחירה

27 נק'

הקיפו את התשובה הנכונה (3 נקודות לכל שאלה).

1. מה חשבו הוגי הנאורות? 3

◯ א. שאסור לשאול שאלות

◯ ב. שהשכל של האדם יכול לשפר את העולם

◯ ג. שרק המלך יודע מה נכון

2. מה הציע מונטסקייה? 3

◯ א. לתת את כל הכוח למלך

◯ ב. להפריד בין שלוש רשויות השלטון

◯ ג. לבטל את כל החוקים

3. מה הן "זכויות טבעיות"? 3

◯ א. זכויות רק לעשירים

◯ ב. זכויות שכל אדם נולד איתן

◯ ג. זכויות רק למלכים

4. מה פירוש המילה "אמנציפציה"? 3

◯ א. מלחמה

◯ ב. שוויון זכויות

◯ ג. מסחר

5. איפה קיבלו היהודים שוויון זכויות לראשונה באירופה (1791)? 3

◯ א. ברוסיה

◯ ב. בצרפת

◯ ג. באנגליה

6. מה ביקשו מהיהודים בתמורה לשוויון זכויות? 3

◯ א. לעזוב את המדינה

◯ ב. להיות אזרחים נאמנים ולוותר על חוקים נפרדים של הקהילה

◯ ג. לשלם מס גבוה במיוחד

7. איפה התחילה המהפכה התעשייתית? 3

◯ א. בסין

◯ ב. בבריטניה

◯ ג. בארץ ישראל

8. איזו מכונה הפעילה מפעלים ורכבות? 3

◯ א. מחשב

◯ ב. מנוע הקיטור

◯ ג. טלפון

9. מי היה "אבי ההשכלה" היהודית? 3

◯ א. נפוליאון

◯ ב. משה מנדלסון

◯ ג. ג'יימס וואט

נכון או לא נכון

8 נק'

סמנו נכון או לא נכון. אם לא נכון – כתבו את המשפט הנכון (2 נקודות לכל משפט).

#	משפט	נכון / לא נכון	תיקון (אם לא נכון)

1	עמנואל קאנט כתב: "העזו לדעת!"	◯ נכון ◯ לא נכון	
2	בעקבות המהפכה התעשייתית אנשים רבים עברו מהעיר לכפר.	◯ נכון ◯ לא נכון	
3	נפוליאון כינס את הסנהדרין הגדולה בשנת 1807.	◯ נכון ◯ לא נכון	
4	המשכילים רצו שיהודים ילמדו רק לימודי קודש.	◯ נכון ◯ לא נכון	

התאמת מושגים

6 נק'

מתחו קו בין המושג להסבר שלו (נקודה לכל התאמה).

בנק מילים: נאורות · אמנציפציה · עיור · מעמד הפועלים · משכילים · המאסף

מושג	אות	הגדרה
1. נאורות		א. מתן שוויון זכויות ליהודים.
2. אמנציפציה		ב. אנשים שעובדים במפעל תמורת שכר.
3. עיור		ג. תנועה במאה ה-18 שהאמינה בשכל ובזכויות האדם.
4. מעמד הפועלים		ד. עיתון בעברית של תנועת ההשכלה.
5. משכילים		ה. מעבר של אנשים רבים מהכפר לעיר.
6. המאסף		ו. יהודים שרצו לשלב לימודים כלליים עם המסורת.

חלק ב' – מיומנויות: ציר זמן וניתוח מקור

בחלק הזה תסדרו אירועים לפי הזמן ותקראו קטע מקור (21 נקודות).

ציר זמן

6 נק'

סדרו את האירועים לפי השנים, מהמוקדם למאוחר. השנים כתובות ליד כל אירוע (נקודה לכל אירוע).

אירוע	מספר בסדר (1 = המוקדם)
ג'יימס וואט משפר את מנוע הקיטור	
נפתלי הרץ ויזל כותב את "דברי שלום ואמת"	
המהפכה הצרפתית	
יהודי צרפת מקבלים שוויון זכויות	
נפתחת מסילת רכבת בין ליברפול למנצ'סטר	
מונטסקייה כותב את "רוח החוקים"	

קטע מקור: "העזו לדעת!"

15 נק'

קראו את הקטע וענו על השאלות (5 נקודות לכל שאלה).

מקור מעובד לתרגול

על פי רעיונותיו של עמנואל קאנט, במאמר "מהי נאורות?" (1784)

הפילוסוף עמנואל קאנט כתב: "מהי נאורות? נאורות היא כשהאדם מפסיק להיות כמו ילד קטן, שאחרים מחליטים בשבילו. הרבה אנשים מפחדים לחשוב לבד. הם נותנים לאחרים לחשוב במקומם. אבל לכל אדם יש שכל. צריך רק אומץ להשתמש בו. לכן אני אומר: העזו לדעת! השתמשו בשכל שלכם!"

10. לפי קאנט, מה אנשים רבים מפחדים לעשות? התחילו כך: לפי קאנט, אנשים רבים מפחדים... 5

11. מה צריך האדם כדי להשתמש בשכל שלו, לפי הקטע? התחילו כך: לפי הקטע, האדם צריך... 5

12. הסבירו במילים שלכם את הקריאה "העזו לדעת!". תנו דוגמה מהחיים שלכם. התחילו כך: "העזו לדעת" פירושו... 5

חלק ג' – הבנה וכתיבה

בחלק הזה 4 שאלות קצרות וחיבור מודרך אחד לבחירתכם (38 נקודות).

סיבה ותוצאה

10 נק'

ענו על שתי השאלות. היעזרו בבנק המילים (5 נקודות לכל שאלה).

בנק מילים: מפעלים, עבודה, שכר, צפיפות, המהפכה הצרפתית, שווים, מקצוע, ללמוד

13. למה עברו אנשים רבים מהכפר לעיר בזמן המהפכה התעשייתית? ומה קרה לערים בגלל זה? התחילו כך: אנשים עברו לעיר כי... בגלל זה הערים...

5

14. למה קיבלו היהודים בצרפת שוויון זכויות? ומה השתנה בחיים שלהם? התחילו כך: היהודים קיבלו שוויון זכויות כי... אחרי זה הם יכלו...

5

הסבר עם דוגמה

10 נק'

ענו על שתי השאלות. היעזרו בבנק המילים (5 נקודות לכל שאלה).

בנק מילים: לימודים כלליים, מנדלסון, ויזל, כל הכוח, סובלנות, יוסף השני

15. הסבירו מה רצו המשכילים לשנות בחינוך היהודי. תנו דוגמה אחת. התחילו כך: המשכילים רצו ש... לדוגמה... 5

16. הסבירו מה זה "עריץ נאור". תנו דוגמה לשליט כזה. התחילו כך: עריץ נאור הוא שליט ש... דוגמה:... 5

חיבור מודרך

18 נק'

בחרו שאלה אחת וכתבו לפי השלבים (18 נקודות).

בחרו שאלה אחת וענו עליה.

◯ שאלה א (השוואה): חיבור מודרך: האמנציפציה וההשכלה. כתבו 5–6 משפטים לפי הסדר: 1. מה זו אמנציפציה? 2. מה זו ההשכלה? 3. דבר אחד דומה בין שתיהן. 4. דבר אחד שונה בין שתיהן. 5. משפט סיכום. משפטי עזר: "האמנציפציה היא..." · "ההשכלה היא..." · "שתיהן..." · "ההבדל הוא ש..." · "לסיכום..."

◯ שאלה ב (סיבה ותוצאה): חיבור מודרך: המהפכה התעשייתית. כתבו 5–6 משפטים לפי הסדר: 1. איפה ומתי התחילה המהפכה התעשייתית? 2. סיבה אחת שבגללה התחילה שם. 3. המצאה אחת חשובה. 4. שתי תוצאות: אחת לכלכלה ואחת לחיי האנשים. 5. משפט סיכום. משפטי עזר: "המהפכה התעשייתית התחילה ב..." · "אחת הסיבות היא..." · "המצאה חשובה היא..." · "בעקבות המהפכה..." · "לסיכום..."

רגע אחרי המבחן: השאלה שהכי הצלחתי בה: _____ · נושא שארצה לחזור עליו: _____